

לימוד מדריכים - גדרות וסייגים

רבי עקיבא אומר: מסורת סייג לתורה, מעשרות סייג לעושר נדרים סייג לכרישות, סייג לחכמה שתיקה (אבות כ"ג י"ג)

פירוש: שהמסורת היא סייג למנהגיה התורה של אדם ישרה בה פרצות; מעשרות סייג לעושר שיבא לו כס לעניים ולא יתפרצו בעשרת יושר מפי; נדרים סייג לפרישות שמקבל עליו להגיש נדר שלא יעשה ככ וככ וכופה את יצרו להכניע תחתיו; סייג לחכמה שתיקה שלא להפאר בחכמתו. (מתוך אתר "צעת")

"עניין סייגות התורה אינו מצד עצם ההבאה לעבירה, רק שכמו שהעבירה רעה בעניינה - כמו כן כל העניינים שמקושרים בה בקשר עילה ועלול רעים בעניינם, וכדאי לפרוש מהם מאוד" (הרב קוק, "מוסר אביך" א', ה')

פירוש: הסייגים שחכמים כפרו - אין מטרתם רק להיות צדיק, כפי שהאדם לא יבוא לידי העבירה שבה. כל מה שקשור וקרוב למעשה העבירה - יש בו מן המנהגים המקולקלים ורע שראוי להתרחק ממנו, ולכן חז"ל אסרו אותו. (הרה אופי 60)

שהרי יסוד יראת ד' וקיומה של תורה תלוי באיכות ציור רוממות ערכם של דברי תורה בלבו של אדם. והנה כשאדם נזהר בעצמו לבלי הכניס עצמו למצב שיש איזה חשש שיבא לעבור ע"ד מן התורה, זאת הזהירות בעצמה חוקקת בלבבו רושם חזק כמה גדול הוא ערכה של שמירת התורה, וכמה רב הוא ההכסד בעבירת דבר אחד מהתורה, שהרי אכילו להכנס במצב שיש איזה חשש שיבא לעבור על דבר מהתורה הוא מרחיק את עצמו כמו שאדם מרחיק את עצמו מחשש סכנת נפשו, וכמו שהוא שומר מכל משמר אוצר יקר ונחמד, שגם מחשש רחוק של איבודו הוא מגין עליו.

פירוש: המטרה המרכזית של קיום המצוות היא להתקרה יותר לקה"ה. ככל שאנו מוסיפים על מצוות סייגים והפלות, ומרחיקים את המצוות מהאיוסורים - אנו מטהרים בהן את הפרצות לשמור את המצוות ה' וח"ו לא להתקרה לעבירות ואיסורים. ע"י התרחקות זו, אנו מרחיקים את רצוננו העצמי לשמור על המצוות, וחלילה לא לעבור עליהן. משל אנה הפהר צומח? למעק שיש לו ארמון, וככל שיש לארמון יותר שומרים - כך הפהר מהטא את אפולת המעק וחשיבותו. אף אנו מוסיפים סייגים למצוות כפי להפנים את אפולת המעק ואת רוממותו, ואת מצוות רצוננו לשמור את מצוותיו. (הרה אופי 60)

והאמת שמילה אחת בפרשת השבוע הזהה לי מאוד בסוגיה. הפרשה שלנו עוסקת בגבולות ארץ ישראל. מה הגבול הצפון, בדרום, במזרח ובמערב. אונקלוס מתרגם את המילה גבול - תחום. ובתרגום הגאונים הזה כלול הכל המשנה החינוכית על רגל אחת.

מה ההבדל בין גבול לתחום?
גבול אומר לי מה לא. היכן אני צריך לעצור. היכן אני לא יכול להגיע, לגעת, לעשות, להיות אני. תחום אומר לי מה כן. איך אני יכול לפעול. היכן אני יכול להגיע, לגעת, לעשות, להיות אני.

עיקר השיח החינוכי בנושא גבולות עסוק כל הזמן במה לא. כשבעצם התרגום האמיתי, התיווך האמיתי שבני הנוער צריכים הוא התחום. מה כן, מה בן אפשר לעשות, איך אפשר למצוא את האני שלי. וזו גאונות של אונקלוס - לקחת מילה ולתרגם אותה כשבעצם תחום יביא לגבול, אבל הוא יביא אותו בדרך הנכונה לנו. (הרב אלחנן שטיינצ'ץ)